

· FØROYA · SOCIAL · DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 28.

Lysingadagur fyri þrettíggja: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lysingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tísdag hin 12. júlí 1932.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið í Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brévasvarstodum
og skrifstovuni. Telf. 143.

6. árg.

Det amerikanske Præsident-Valg.

Franklin Roosevelt er blevet udpeget til det demokratiske Partis Kandidat ved Præsidentvalget.

Efter at de tre første Afstemninger havde været resultatløse, opnaede Roosevelt ved fjerde og sidste Afstemning 945 Stemmer af 1148. For Al Smith stemte 190, hovedsagelig fra Øststaterne.

Inden den sidste Afstemning havde Garner trukket sig tilbage til Fordel for Roosevelt. Afstemningen fandt Sted under en voldsom Larm, og efter Roosevelts Sejr blev han baaret i Triumf gennem Salen.

Roosevelts Tilhængere har henstillet at nominere Garner som Kandidat til Visepræsidentposten.

De to — og den tredje.

Med sædvanlig teatralisk Halvøj har »Demokraterne« Konvent altsaa kaaret New Yorks Guvernør Franklin D. Roosevelt til Partiets Kandidat ved Præsidentvalgene til Efteraaret. Det »republikanske« Parti har — om end uden særlig Begejstring — genopstillet Hoover som sin Kandidat.

Ved Valgene for 4 Aar siden sejrede Hoover med 15 1/2 Million Stemmer over Demokraterne daværende Kandidat Al Smith, som fik 11 Millioner St. Der er imidlertid siden sket en væsentlig Forskydning. Den store Krise har faaet Hoovers Popularitet til at dale betydeligt. Det viste sig ved Valgene i 1932 til Repræsentanternes Hus og Senatet, at de 2 store Partier var faktisk lige stærke. Siden har der i den lovgivende Forsamling nærmest været et ganske knæbendt demokratisk Flertal, medens Republikanerne har haft den udøvende Magt igennem Hoovers Ihændehavelse af Præsidentposten.

Det er da umuligt paa Forhaand at nominere enten Hoover eller Roosevelt som Vinder i Kampen om Præsidentskabet. Partiernes Valgprogram siger ogsaa lidet i saa Henseende. Begge Partier er kapitalistiske og imperialistiske. Ved sidste Valg hentede Demokraterne en Del Stemmer paa Anti-Forbuds Politik. Denne Gang spiller Republikanerne paa de samme Streng. Det er i Virkeligheden ikke nogen stor principiel Strid, der udkæmpes mellem de to Partier, og U. S. A.s Politik vil blive nogenlunde den samme, hvilket af dem der end sejr.

Men ved Præsidentvalget træder denne Gang Amerikas Socialdemokrati frem med en kraftig Aktion. Som Partiets Kandidat er Norman Thomas opstillet. Overfor de gamle Partiers »banale Stridigheder og overfladiske Valgprogrammer«, hedder det i det socialistiske Valgprogram, stiller Socialdemokratiet Krav

om en helt ny Politik, der vil føre frem til Fred og Socialisme.

Selv om Hovedslaget i den forestaaende Kampagne staar mellem de to gamle Partiers Kandidater, er der dog meget som tyder paa, at det er den tredje Kandidats Stemmetail, der Valgdagen vil samle mest Opmærksomhed. Thi Socialismen er paa March fremad i U. S. A.

Det gode har Krisen dog ført med sig.

„Vi er parat“.

De sidst indløbne Meddelelser fra Tyskland siger med al Tydelighed, at Landet staar paa Randen af en ny Borgerkrig.

Takket være Hitlers glimrende Evner som Reklamemager har man i Ulandet efterhaanden faaet det Indtryk, at han er paa Nippet til at blive Tysklands Diktator, eller at han baner Vejen for et monarkistisk Styre.

Telegrammerne melder om blodige Uroligheder i Berlin, og med Forførelse spørger man, hvad skal det hele føre til?

En af det tyske Socialdemokratis kendte Rigsdagsmænd, Sekretæren i Træarbejdernes internationale Union Fritz Tarnow har opholdt sig i København, og har udtalt følgende om den øjeblikkelige politiske Situation i det tyske Rige . . .

— I Ulandet er man tilbøjelig til, siger Fritz Tarnow, at betragte den øjeblikkelige politiske Situation i Tyskland som en kæmpemæssig Sensations-Film, og en af de gode Film, hvor man stadig sidder i Spænding, fordi man ikke véd, hvad det næste Billede vil bringe . . . Man anser det tyske Folk for at være forrykt . . . javel . . . men man maa ikke glemme, at vi i Tyskland har gennemlevet Verdenskrigen, vi har gennemlevet Inflasjonen, og nu troede vi at være over det værste, saa ruller Krisen som en Lavine og truer med at dræbe den sidste Livskraft . . .

Under denne Situation er det, Tyskerne med Interesse ser hen til enhver ny Bevægelse. Man haaber paa en ny Messias. Gud har jo ikke klaaret den alt for godt.

National-socialisterne har fisket i de rorte Vande . . . Som jeg før sagde, aner man ikke i den Film, der kaldes den politiske Situation, hvad det næste Billede viser. Kun et er man klar over, og det er, at det kapitalistiske System i dets nuværende Form har spillet fallit. Der maa ny Metoder ind i Bedriftene.

Nazisterne har dette paa deres Program, og derfor er det, de

har formaaet at samle saa mange Vælgere. Men Nazisterne Program er en Illusion, de aner faktisk ikke selv, hvori dette nye skal bestaa. De raaber blot, at de er imod Systemet. Og saa foregøgle de med dette Ord, Systemet, den enkelte Vælger, at det netop er det, han er Modstander af, de vil til Livs.

Det kapitalistiske System i dets nuværende Form, hvor i Tyskland 6 Millioner arbejdsløse sulter, mens faa Millionærer og Milliardærer lever et Liv i Luxus, er nærmere sin Ende end nogensinde for . . . Denne Kendsgerning burde svejse Arbejderne sammen til en ubrydelig Bevægelse, men desværre staar Arbejderne splittet.

Kommunisterne og Nazisterne bejler begge til Arbejdernes Gunst. De fornævnte erklærer, at Arbejdernes værste Fjender ikke er Kapitalisterne, men Socialdemokratiet. Det er os, de retter Skyldet imod. I Nazisterne Rækker staar desværre ogsaa mange Arbejdere. Nazisternes Stormtropper, der kæmper for Indførelse af fascistisk Diktatur, tæller, saa mærkeligt det end lyder, en Mængde Kommuniste.

Nazisterne har udarbejdet en Statistik over, hvorfar Stormtropperne rekrutterer deres Medlemmer, og man regner med, at gennemsnitlig en Trediedel af Medlemmerne er fra det kommunistiske Parti. I enkelte Afdelinger har man talt op imod 80 Procent Kommuniste.

Men Nazisterne støttes ogsaa af den nusiddende Regering, af Industrifyrsterne og Junkerne, der alle mener, at de gennem denne Bevægelse kan indføre det kapitalistiske Diktatur eller Militærdiktaturet.

— Vi frygter imidlertid ikke de brovotende Junkere eller nazistiske Skraalhalse. Socialdemokratiet har smedet en Jernfront, der vil staa Vagt om Republikken. Tusinder og atter Tusinder af unge Arbejdere fra Socialdemokratiet, Arbejdersports Ungdommen, Rigsbannerfolkene og Kultur-Organisationerne er tilsluttet Jernfronten . . . Vi har truffet vore Forberedelser og er parat til at tage vor Del af Kampen paa Gaden under en eventuel Borgerkrig.

Hvad de kommende Uger og Maaneder vil bringe, véd vi ikke. Vi fra vor Side ønsker ikke Borgerkrigen, for det første fordi den vil bringe utallige Ofre, for det andet fordi den vil slaa Grundlaget bort under den faglige Bevægelse, og for det tredje fordi den vil betyde Tusinders Ruin.

Men det er ikke af Frygt, vi er Modstandere af Borgerkrigen. Vi er parat til at møde paa Gaden, og vi er saa stærke, at Republikken ikke vil være i Fare.

Tysklands Arbejdere vil i den kommende Tid opleve uhyre Vanskeligheder og komme ud for Prøvelser af voldsommere Omfang end maaske nogensinde tidligere. Vi haaber, at Arbejdernes Solidaritet skal bestaa denne Prøve, og vi haaber paa moralsk Støtte i Kampen fra vore skandinaviske Kammerater . . .

Verdenskrisen og Konferencen i Lausanne.

Af Docent, Dr. Albert Olsen.

I. Reparationskonferencen i Lausanne afholdes paa et Tidspunkt hvor Verden økonomisk og politisk frembyder et mere kaotisk Billede end nogensinde tidligere i dette Aarhundrede. Den økonomiske og finansielle Krise er nu saa vidtrækkende, at intet Land i Verden kan melde Hus forbi.

Efter Verdenskrigen har den ene Stat efter den anden taget en national-økonomisk Politik op, for at kunne redde sig igennem Verdenskrisen, og efterhaanden som denne er skredet frem, har de, der længst har kæmpet imod, tvunget af Nødvendigheden maattet slaa ind paa Afsperingspolitikken. Den Verdenshandel, der engang og med Rette blev anset som et stort Kulturgode er nu skrumpet kedelig ind, og al Handelspolitik er blevet et Spørgsmaal om Kompensation og Tuskhandel. Der er ingen Tvivl om, at hele denne Bevægelse ogsaa indeholder Momenter, der peger frem. De doktrinaere liberale Fraser om de frie Kræfter har i al Fald for en Tid mistet deres Skilskraft. Den Krise som Verdenskrigen og den kapitalistiske Udvikling i Aarene efter har skabt, kan ingen liberalistisk Politik føre ud af. Det maa blive Staternes og Statsmændenes Sag, og det vil i første Række ske gennem en Socialisering af Udenrigshandelen. Spørgsmaalet er blot, under hvilke Former dette skal ske, og til syvende og sidst vil det politiske Styrkeforhold mellem Kapitalgrupper med forskellige Produktinteresser, Finanskapitalen og Arbejdere blive det afgørende. Imidlertid vil de enkelte Landes naturlige produktive Kræfter faa Muligheder for en Udvikling, som kun er af det gode, og det maa betegnes som et Fremskridt, at man faar skaaet den Del af Verdenshandelen bort, som kun har været overflødig og urimelig.

Imidlertid maa man ikke lade sig forlede til at tro, at man ved at etablere nationale Værn af forskellig Karakter i større Grad

vil kunne komme Krisen effektivt til Livs — ikke heller som Landbrugernes Sammenslutning, tro, at man ved Valutaeksperimentet vil kunne skabe en varig Bedring. I en Række Lande har en Valutapolitik med Nedskaering som Formaal faaet stærk Vind i Sejlene for at redde den nationale Beskaeftigelse og de nationale Erhverv, og efterhaanden som Krisen er skredet frem, er disse Bevægelser blevet stærkere, og har i det lange Løb kun bidraget til at forværre Konjunkturerne eller under alle Omstændigheder ikke formaaet at standse Krisens Udvikling. I England er ganske vist Pengemarkedet for Øjeblikket betydelig lettere end tidligere, men det er saa godt som umuligt at faa Kapitalplaceringer i Hjemlandet i Gang, dels fordi det under den herskende Højprotektionisme Verden over ikke er muligt at faa lønnende Afsætning for Industriprodukter, dels fordi Englands Kunder er haardt ramt af Krisen og kun har en ringe Købekraft. Resultatet er da ogsaa, at Arbejdsløshedsstaten i England i April Maaned bragte en betydelig Opgang 85,000, medens man efter Aarstiden havde haft Grund til at vente en Nedgang i Arbejdsløsheden.

Det samme Billede fremadskridende Krise, trods Afsperingspolitik eller Valutanedskæring eller oftest begge Dele i Forening, frembyder næsten alle Lande i Verden. Donaulandenes fortvilede økonomiske Forhold drøftes i disse Dage. Østrig maa økonomisk give op, efter at dets Valutavanskeligheder har været stærkt voksende det sidste halve Aars Tid, det fascistiske Ungarn var allerede forud brudt sammen. Det nationalistiske Italiens stærke øjeblikkelige Fredsvilje hænger sammen med dets uhyre økonomiske Vanskeligheder. England har som anført stadig faldende Beskaeftigelse og ingen tror, at Ottawakonferencen vil bringe England saadanne Fordele i Kolonierne, at Krisen hermed væsentlig vil lettes for dette Lands Vedkommende. Tyskland har haft en Kreditkrise, som har slaaet meget over Ende, Arbejdsløsheden der er uhyre, 5,9 Millioner, og de nye enorme Kriesskatte, der nu skal udskrives, vil sammen med de sociale Nedskaeringer, der er stillet i Udsigt, sikkert kun bringe en lille Lettelse i Beskaeftigelsesproblemet, medens den økonomiske Kriess ogede Tyngde vil bidrage til at skærpe den feberhede politiske Tilstand, der næppe kan taale større Belastning, før Bristepunktet er naaet.

Ogsaa i Frankrig hænger Krisen haardt, trods dette Lands Rigdom i Form af Guldminer, og Statsfinanserne er yderst miserable. Underskuddet paa Budgettet for 1932 anslaaes til 3—4 Milliarder Francs, for 1933 til ikke mindre end 6 Milliarder Francs. I de forenede Stater har man gjort sig kæmpemæssige Anstrelgelser for at faa Konjunkturerne til at vende, som i England uden Resultat, Verdens-